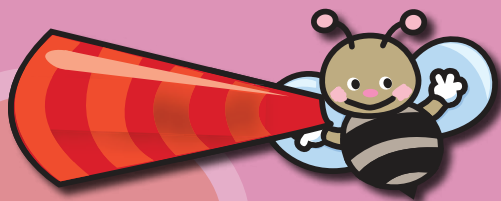

ŽIVLJENJE ČEBEL

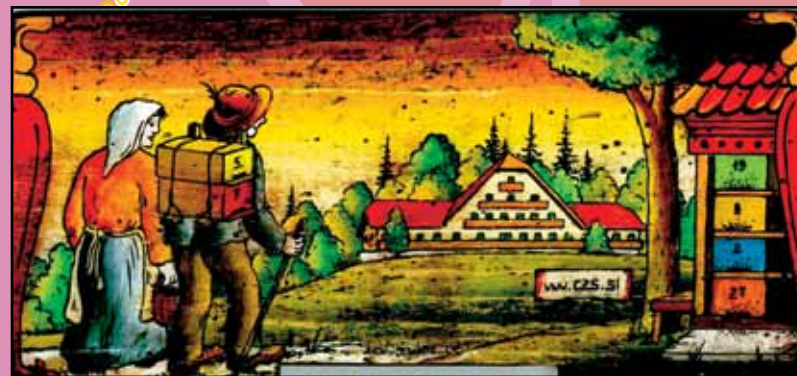

Čebele živijo v družini – socialni skupnosti. Čebeljo družino sestavljajo matica, čebele delavke in troti. Čebele so nenehno dejavne, saj delajo ponoči in podnevi. Čebele vzdržujejo čistočo, skrbijo za zalego (razvojna oblika jajčeca, ličinke, bube in prehodi med njimi do izleženja čebel) in matico, gradijo satje, prezračujejo in branijo dom ter nabirajo hrano. Naloga matice je, da leže jajčeca, troti pa skrbijo, da je v panju topleje, da oplodijo matico in spodbujajo čebele delavke k izletu na pašo.

Pozimi čebelja družina živi v manjši skupnosti. Prvi znanilci pomladi (teloh, leska) pa spodbudijo čebele k večji vzreji zalege in nabiranju nektarja ter cvetnega prahu, ki ju čebelja družina potrebuje za hrano. Če je paša obilna, se tudi količina zalege poveča, tako da v maju in v začetku junija doseže čebelja družina tudi vrhunec razvoja, zato pride do rojenja (naravno razmnoževanje). Nato nastopi čas, ko čebele intenzivno letajo na pašo in proizvajajo med. Pozno jeseni pa se začne čebelja družina pripravljati na zimo, zato postopoma zmanjšuje zalego.

POMEN ČEBEL

Čebele nabirajo hrano na medovitih rastlinah, bogatih s cvetnim prahom, medicino (nektar) ali mano, na rastlinah pa najdejo tudi smolo iz katerega naredijo zadelavino ali propolis. Medicino in cvetni prah najdejo na leski, zvončkah, trobenticah, žafranu, resi, vrbi, telohu, gozdni podrasti, sadnem drevju, regratu, divjem in pravem kostanju, lipi, akaciji, sončnici, travniškem cvetju, detelji, faceliji, oljni ogrščici, ajdi, resi, meti, zlati rozgi itd. Mano pa najdejo na jelki (hoji), javorju, kostanju, bukvi, macesnu, smreki, hrastu itd. Čebele so pomembne predvsem kot oprasovalke žužkocvetnih rastlin.

V naravi živijo čebelje družine v panjih, skalnih in drevesnih razpokah, votlinah, špranjah zidov.... sicer pa jih gojijo čebelarji, zato so njihov dom panji. Panji so različnih oblik in materialov. Lahko so postavljeni prosto v naravi ali pa so zloženi v prostor, ki ga imenujemo čebelnjak. Brez čebelarjev, bi bilo število čebel bistveno manjše, prav tako tudi količina medu. Naloga čebelarja je, da med, ki so ga proizvedle čebele, iztoči. Med je odlično hranilo, poznan je tudi kot pomirjevalo, poživilo, zelo cenjen pa je tudi v ljudskem zdravilstvu.

Vir:

Mraker – Šumenjak, M., 2002: Čebela se predstavi; Čebelarska zveza Slovenije, Ljubljana
Kapš, P., 1998: Med in zdravje; Založba Erro, Novo mesto

Izdala Čebelarska zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu

Besedilo: Dane Katalinič, Lidija Senič

Fotografije: Lidija Senič, Dane Katalinič, Franc Šivic, Janez Gačnik, Tanja Magdič

Oblikovanje in tisk: Littera picta d.o.o.

Naklada: 18.000, april 2012

Financirano s sredstvi iz proračuna RS v okviru Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

FEE DOVES

EKO ŠOLA Kot način življenja

Čebela je enkratna vrsta in vrednota biodiverzitete

Pri načrtovanju vzgojnega dela z naravoslovnimi vsebinami je potrebno naravoslovne vsebine opredeliti kot cilj za iskanje miselnih zvez med že znanimi posebnostmi in pojavi, ki jih predšolski otrok ob pravih postopkih – metodah lahko dojema in odkriva.

Tokrat je to čebelnjak skozi letne čase.

Čebelnjak v življenju človeštva ima dolgo zgodovino in hkrati svojo razvojno značilnost. Čebelnjak je plod več tisočletnega opazovanja, raziskovanja z namenom, kako umestiti čebele in to tako, da ustreza njihovem življenju in razvoju ter varstvu pred vremenskimi vplivi in pred živalskimi sovražniki ter omogočiti čebelarju nemoteno delo s čebelami.

Z razvojem civilizacije se je razvijalo tudi čebelarstvo, in to od prvih panjev iz blata, gline, drevesne dupline do panjev s premičnim satjem – kranjski panji, AŽ panji ...

Pri čebelnjaki posebej izstopa tradicionalni in arhitekturni videz čebelnjaka, a ta se razlikuje od pokrajine do pokrajine in to v materialih in načinu gradnje. Pri čebelnjaku posebej izstopa poslikava panjev. Ko zagledamo čebelnjak, nam že od daleč vpade v oči okolica čebelnjaka.

Vsi ti omenjeni elementi zbuja radovednost od otrok do starca in nas radovedno vabijo, da se čebelnjaku približamo ne glede na letni čas, ker so v njem skozi vse štiri letne čase, času primerne aktivnosti iz sveta čebel.

Ekošola je za šolsko leto 2011/ 12 v tematsko področje zgodnjega naravoslovja uvrstila projektno temo z naslovom

»ČEBELENJAK SKOZI LETNE ČASE«

V projektu sodelujejo otroci in učenci iz ekovrtcev in ekošol Slovenije.

CILJ

S tem projektom želimo otrokovo pozornost usmeriti v opazovanje življenja čebel in hkrati omogočiti otroku, učencu doživljanje narave – naravnih situacij z namenom, da doživi naravo in življenje čebel na podlagi konkretne izkušnje, ki mu omogoča izgrajevanje predstav o življenju in pomenu čebel, o posameznih organizmih – živalih in o naravi kot celoti.

S pomočjo projektnih rezultatov si bodo otroci in učenci znali odgovoriti na naslednja vprašanja:

- ✿ Kako živi čebelja družina v panju skozi letne čase?
- ✿ Vloga posameznih članov čebelje družine v panju.
- ✿ Kje se čebele pasejo in kaj nabirajo?
- ✿ Kakšen pomen ima za čebele čebelnjak?
- ✿ Kakšen pomen imajo čebele za sadjarstvo in poljedelstvo?
- ✿ Kako nastane panj?
- ✿ Kakšno vlogo ima čebelar kot gospodar čebelnjaka?
- ✿ Vloga čebelarja pri pridelavi medu.
- ✿ Pomen medu za prehrano in zdravje človeka.

Projektne naravoslovne dejavnosti motivirajo otroka v naravi, na domu, v vrtcu in v šoli.

V Ekošoli želimo z zgodnjim seznanjanjem otroka z naravoslovnimi vsebinami vplivati na procesno spremljanje celostne osebnosti otroka in s tem na njegov odnos do narave, v tem primer ciljno do čebele.

Avtor in vodja projekta ter koordinator za vrtce in I. triado 9 letne OŠ: Dane Katalinič